

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) címzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Meghívás.

Az erdélyi gazdasági egylet ez évi rendes közgyűlését ápril hó 10-én délelőtt 10 órakor fogja a városház nagy termében megtartani, miről az egylet helyt lakó s vidéki tagjai azon kéréssel értesítettnek, hogy a kijelelt időben és helyen minél nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt, 1876. mártius hó 6-án tartott üléséből.

Gróf Mikó Imre,
egyleti elnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Egy szó az iskolai kertről. *)

Midőn 1870-ben az iskolai kert eszméjével felléptem, mely eszményibb alak mellett, egyszers-mint világosabb és egyszerűbb formában mutatta be e gondolatot, mint mások azt addig foganatosíthatónak hitték: közelből és távolból a jó és okos emberek a legszivesebben csatlakoztak nézetemhez. Ezen nyilatkozatok közül főleg egy, mely a távol keletből származott, tünt fel nekem: a jeles lelkész Obert uré, s e pereztől fogva meg voltam győződve, hogy az iskolai kert előbb-utóbb Erdély különböző nemzetiségei között állandó meghonosulásra számíthat. Az iskolai kert évente, főleg a bécsi világkiállítás következtében több több tért nyer az osztrák-magyar birodalomban, naptárak, röpiratok, gazdasági és iskolai lapok több több egyént hódítanak meg az iskolai kert eszméjének és az írásban, szóban vagy tervrajzban nyújtott oktatást csakhamar a tett követi. A kicsiny, de munkás Szilézia már 245 iskolai kerttel rendelkezik, melyek közül számosan és pedig 36 nagyon sikerült a legujabb időből származik és a jelen évben

*) Ezen érdekes czikk — mely német eredetiben a „Land-wirtschaftliche Blätter für Siebenbürgen“ című lapba van szánva és melyet t. szerkesztője Dr. Salfeld szivességből a gyorsabb közölhetés céljából lapunknak még kéziratban megküldött — szerzője Dr. Schwab Erasmus, a mariahilfi (bécsi) községi gymnasium igazgatója és az iskolai kert eszméjének jelen alakjában való kezdeményezője. Egy ilyen mintakert az 1873. évi bécsi közkiállításon teljes vegetatióban volt bemutatva.

is több kisebb, de nagyon jól tervezett iskolai kertet állít be. Gallicziában egy lengyelajku járás elhatározta, hogy mind a 35 iskoláját iskolai kerttel látja el, már három pompás kert készen áll és még nyolchoz a folyó tavaszon fognak hozzá. Más tartományokból is buzgó törekvést és jó kezdeményezést jelezhetünk és a birodalom minden tartománya, mely miveltségre egyáltalában igényt tart, számos jó iskolai kerttel büszkélkedik. Az osztrák-magyar kormány erélyesen és komolyan működik azon, hogy lassan lassan minden tanítóképezdét nagy és jól berendezett iskolai kerttel lásson el.

Most már a Kárpátok földét lakó erdélyiek is készülődnek az iskolai kertet, mint közvagyon magukhoz átültetni, hogy ők is mindazon áldásnak részesei legyenek, melyet minden község okszerűen beállított, szeretettel és szakértelemmel ápolt iskolai kertjének létesítésével gyermekeire és unokáira, sőt mint a tapasztalás bizonyítja, nem egy esetben a jelenleg élő s munkálkodó nemzedékre, a felnőttekre is áraszt. Nagy örömmel értesültem a „Landwirtschaftliche Blätter für Siebenbürgen“ című lap után e szándékról, de egyszersmint teljes bizalommal vagyok az iránt, hogy ezen a nép és ország jóllétére nézve egyaránt fontos tan- és nevelési eszköz Erdélyben a legkitünőbb módon lesz foganatosítva és fejlesztve. Járuljatok ti is, mint azon férfiu, ki nálatok az ügyet kezdeményezte*), örömmel és bizalommal azon szép eszme foganatosításához, mely tíz év múlva már nem száz, hanem ezer nyi ezer községben fog megtestesülvén előttünk állni. Nagyon fontos, hogy Dr. Salfeld — mit én is az első pillanatban feltettem — azon nézetből indult ki, hogy tanítóink már jelenleg is képesítve vannak — ha feltesszük, hogy a helyes tan- és tanítói szellemmel bírnak — korszerűen beállított iskola kertet vezetni. A tanító az iskola kert ügyében kedvvel és sikerrel fog működhetni, ha 1. alkalmatlan mellék hivatalok figyeimét el nem vonják; 2. ha az idevágó kérdésekben magát elméletileg és gyakorlatilag kiképezi; 3. ha a község és az iskolakerület minden mivelte egyéniségénél erélyes támogatásra talál; és 4. ha mindenekelőtt az iskolai kert a népiskola tan- és nevelési eszközei

sorában szereplésre jut. Az első feltétel Erdélyben már teljesítve van;*) a második feltételnek minden tevékeny tanító megfelelhet, a harmadik követelményt minden község, minden lelkesz, minden iskolabarát tartsa szem előtt és a kert beállításánál, valamint az első évek alatti feunállásánál gyakorlatilag érvényesítse is. A negyedik feltétel ugy szólván el sem utasítható. Svédország volt Európában az első tartomány, mely az iskolai kertet — bár kissé egyoldalú kivételben — az iskolával összekötötte, és már 1871 évben 7528 népiskolája közül 2000 iskolai kerttel volt ellátva és ezen előrehaladott ország ma már bőven szedi az áldásdus intézmény gyümölcseit.

Hol kell az iskolai kertet beállítani s annak keretébe mit kell befoglalni, azt Dr. Salfeld fennemlített lapjában már ismertette. A hol azonban a rendelkezésre álló tér megengedi, ne mulasszák el egy szép házi kertnek apró mintáját is az iskolai kertbe felvenni, ha még oly kicsiny lenne és virágoknál egyebet nem tartalmazna is. A fiuk és leányokban ezen telepecske a kertészet és egyáltalában a környezet szépítése iránti hajlamot ébreszti fel és állandóan fenn is tartja. A hol az ablakban vagy előtte virágot látunk, ott majd mindig kívül-belül rendre, az erkölcsiség érzékére találunk, pedig éppen a rend és erkölcsösség az, mely a legszegényebb ember életét is derültté, bűnélkülivé és széppé teszi. Sőt minden birtokosnak közvetlenül érdekében van, oda hatni, hogy nyájas, megelégedett, illedelmes emberekkel legyen körvezeve, kik nekie megbízható cselédet, szorgalmas, jóakaratu és szerény munkást szolgáltatassanak. Minden falusi ház előtt, egyszerű derült kerteskét óhajtanánk látni, mely a jobb módu gazdának, ugy mint a szegény munkásnak is a nap fáradalmai után illatos virágok között kedves pihenőt nyújt, míg az ablakban is virág diszeleg, melyet leánykája nevelt és ápolt. Nem sokára a ház mögötti nagy kert is átalakul, javul, nemesedik, szépül és nem csak több hasznot nyújt, mint eddig, hanem tulajdonosának kedélyét, mint napsugár vagy madárdal deríti fel.

Azért tegyétek az iskolai kertet oly széppé a mint csak lehet! Engedjétek gyermekeiteknek él-

*) Dr. Salfeld, a medgyesi földmívelési iskola derék igazgatója.

*) Legalább nagyon számos községben.

vezni, mi töletek meg volt tagadva, hogy az iskola és a mi hozzávaló, a gyermekornak paradicsoma legyen! Hiszen a szép, a valódi izlés tervszerűségével beállított kertnek egy krajczárral sem kell többé kerülnie a disztelen, unalmas minta szerint készült kertenél. Az iskolai kert gyermekeitekben a természet és otthon iránti hajlamot és ragaszkodást is ébressze, erősítse; épen azért főfeladata, hogy a hazatokra nézve fontos és érdekes növényeknek is legalább korlátolt képét nyujtsa. Pedig minő szép az a ti hazatok és annak növényvilága!

De a hazatokban levő városok, — melyek a kisebb gyermekeknek jelenleg ritkán nyujtanak háborítatlan és veszélytelen játszóhelyet, — sem nélkülözhetik az iskolai kertet. A szükséges tért, ha komolyan keressük, mindenütt meg lehet találni, hiszen a brassóiak egy posványt a legszebb tornakertté alakították át. A városi gyermek már csak testi egészsége szempontjából is gondosan beállított iskolai és tornakertre van utalva, mely buja gyep, illatos virág, viruló bokor és árnyas fával az iskolai kerthez a legkedvesebben csatlakozik. Jelenleg épen Bécs számára készítették iskolai és diszes tornakert-terveket, azon Bécs számára, mely egy millió lakossal, de látszólag iskolai kertnek való helylyel nem bir. A provinciára is most küldök egy csomó gyönyörű iskolakerti tervezetet: a beállítási költség, mely magában véve sem jelentékeny, nem is áll arányban azon haszonnal, melyet e kertek útján a népnevelés ügyében elérni lehet. Ezen tervek némelyike tanítóképezdék, mások városi, néhányak falusi iskolák számára készültek. Teljes szivemből örövendének, ha Erdélybe is néhány tervet küldhetnék, de talán képes leszek már a jövő évben némi csekély részben az erdélyi iskolakertek fejlesztéséhez járulni, mert kész vagyok, Machanek Miksa ur*) szivességéből minden községnek, mely arra igényt tart, beállítandó iskolakertje számára jó és nagyon izlésteljes tervvel szolgálni. Machanek ur az iskolakert eszméjébe úgy beleélte magát, hogy párját ritkítja, mégis minden tervet, melyet tisztán szivességéből készít, külön velem megbeszél és a czélszerűség és tökéletes szépség követelményei szerint véglegesen megállapítja.

*) Ezen fáradhatlanul buzgólkodó kiapadhatlan szivességű tanügy barátának czime: Fabrikant Max Machanek, Wien I. Elisabethstrasse 17.

E nagy tehetségű férfi, kívánatra többféle tervet is készít, melyből az illető község válogathat.

Erdély az iskolai kert meghonosulásával jóllétben gyaropodni fog, az országnak természeti szépsége az iskolai kertnek az életre kiható befolyásával lényegesen fokozva lesz, az erdélyi népnek szellemi s erkölcsi értéke pedig egy szebb jövő javára rendkívüli módon fog emelkedni. Azért az erdélyi iskolai kertet őszinte örömmel üdvözölve, szivemből kívánom: „Szerencse fel.“

Dr. Schwab Erasmus.*)

Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: Fekete Lajos.

(Folytatás.)

Eunélfogva tehát a következőkben nemcsak a nagyon meredek, hanem a csekélyebb lejtőségű sovány kopárokat is szem előtt fogja tartani.

Mesterséges uton oly nagy mértékben és oly régi idő óta egy fanemet sem tenyésztenek, mint az erdei fenyőt, mely tekintetben különösen a uémet erdőgazdák nyomán a tapasztalatok gazdag gyűjteményével rendelkeziünk. Régebbi időkben főképp a vetés divatozott, de jelenleg az ültetés a vetést legtöbb helyen háttérbe szorította; mivel az elvetett mag egyenlőtlenül kel, s míg egyes helyeken a talaj csupaszon inarad, addig másutt a növények igen sűrűn állanak. Az első eset hátrányos, mert a talaj hosszasan beárnyékolatlan marad, elgyomosodik, elvadul; a második esetben igen hamar beáll a küzdelem a zsenge növények közt s azok egymást nyomván, mindnyájan hátramaradnak a növekedésben. Erőteljes talajon hamarabb sikerül egyik vagy másik növénynek a többiek közül kiemelkedni, és azok elnyomásával a küzdelemnek egy időre véget vetni, de sovány talajon a vetés sokáig sínlődik, mert egy honi fanem sem érzi meg oly érzékenyen a beárnyékolást, mint az erdei fenyő, melynek egy közeli gyom oldalvásti beárnyékolása is észrevehetőleg árt. E fanem mindjárt fiatal korában szabad állás kíván.

A sűrűségnek kellő mérvét, mely által mind a talajnak idejéni beárnyalását biztosíthatjuk, mind a létért való korai küzdelmet fiatal növények között kikerülhetjük, az ültetés által lehet legteljesebben elérni. A sűrűségnek szabályozása pedig egy fanemnél és semmiféle termőhelyen sem fontosabb, mint az erdei fenyőnél és a sovány, kiélt talajon. Ezért az erdei fenyőnek megtelepítésénél a Mezőség sovány, kopár oldalain az ültetésnek előnyt adni a vetés felett kétszeres okunk van.

*) Az érdeklődő olvasóknak szives figyelmükbe ajánljuk a t. szerzőnek következő művét: „Der Schulgarten“ IV. Auflage mit 3 Plänen (Wien 1876, Verlag von Eduard Höfel.) Ára 60 kr. o. é.

A vetésnek legfőbb előnye, hogy nem kíván oly mély talajmegművelést, mint az ültetés s néha a legfelületesebb megművelés, pl. a gyepek foltonkénti felszaggatása és a foltoknak meggerelyelése, sőt a magnak a földbe (vágások) való beboronálása is elegendő. De, hogy a kérdésben forgó kiélt kopárok beerdősítésénél nemcsak az ily felület megművelés neveltséges lenne, sőt egyszerű sekély szántás után való vetés sem vezetne kellő sikerre, azt mindenki beismerheti, a ki e kopár oldalakat, a Mezőség gyakori száraz tavaszait és nyarait és az erdei fenyő kifejlésének menetét sovány talajon az első év alatt ismeri. Hisszük ugyan, hogy északos oldalakon, porhanyó talajban és nedves évben a közönséges szántás után való vetés is sikerülne; de ki képes megítélni az időjárást előre, csak egy héttel is? A vetés sikerülése tehát a legkedvezőbb fekvés mellett is kockázatos dolog volna, különösen közönséges szántás után. Az ily kockázatos dolog pedig gyakran idő és pénz veszteséget kíván s a kimaradása lehiúti a munka és vállalkozási kedvet! A vetés tehát még közönséges szántásba sem ajánlandó. Jobban célt érnének a vetéssel északos oldalakon, ha e célra egy, vagy másfél évvel előbb a talajt

először közönséges módon felszántanók, felszaggatnók s azután forgatólók ekével a barázda fenekét, mintegy 15—18 hüvelyknyi (40—48 centimet.) mélységben felforgatnók, hogy a talaj alsó rétege egy télen át a fagnak és egy nyáron át az eső, lég és melegnek kitéve feküdjék; vagy a hol a szántás nem lehetséges, hasonló mélységig kézi munkával forgatnók meg a talajt. De ismeretes dolog, hogy ily megdolgozás mellett a vetés sem jár kevesebb költséggel, mint az ültetés, vagy legalább nem annyival olcsóbb, mint a mennyivel jobb és czélszerűbb az utóbbi. Ha ehhez hozzá vesszük azt, hogy az erdei fenyőt legjobb egy-két éves korban ültetni, mi az eljárást olcsóvá teszi s hogy addig, míg a felforgatott talaj nyugszik, érik, a megkívántató csemetékét fél is nevelhetjük, s így a növények korában egy-két évet nyerrünk; nem lehetünk kétségbe a felől, hogy az erdei fenyőnek megtelepítése a Mezőség sovány kopárain legczélszerűbben ültetés által eszközölhető. Ezért e fanemnek vetését nem is tárgyalván, előadjuk a következőkben annak a fennforgó viszonyok között legczélszerűbb ültetési módjait, s mindazt, mi ennek kivitelére szükséges.

(Folytatása köv.)

T A R S A L G Ó.

Az erdélyi pincze-egylet alapszabályai.

(Folytatás.)

Igazgató választmány.

17.) Az igazgató választmány a közgyűlés külön állandó képviselőjének tekintendő, mely az egylet ügyeit az alapszabályok, és a kereskedelmi törvény értelmében vezeti, törvényes jogait gyakorolja.

18.) Az igazgató választmány 9 tagból áll, kiket 3 évre a közgyűlés választ. A választandó tagok közül legalább háromnak állandóul Kolozsvárt, az egylet székhelyén kell lakni. Minden választmányi tag hivataloskodása idejére 5 drb saját nevére irt, le nem járt szelvényű egyleti részvényt, megválasztása után 15 nap alatt az egyleti pénztárba letéteményezni köteles, különben olybá tekintendő, mint a ki a választást nem fogadta el.

19.) Az igazgató választmány tagjai rendszeren 3 évre választatnak, kik közül évenként 3—3 tag lép ki; az első két évben a kilépők sorrendjét sorshuzás határozza el; a kilépők vagy kisorsoltak újból választhatók, míg a hivataloskodási idő sorrendje megalakult.

20.) Az igazgató választmány választja az igazgatót, titkárt könyvvezetőt, vagy maga kebeléből, vagy azonkívül; továbbá a tisztviselő személyzetet, megállapítja ezek fizetését, szerződésre lép velők.

21.) Az igazgató választmány saját kebeléből egy évi tartamra elnököt és elnök helyettesét választ, ki az üléseken elnököl, azok napi rendjét megállapítja és a tárgyalásokat vezeti.

22.) Az elnök hívja össze az üléseket; érvényes határozathozatalra szükséges legalább 3 igazgató választmányi tag jelen léte. Minden határozat általános szótöbbséggel hozatik; nyil-

vános szavazásnál szavazatok egyenlősége esetében, azon vélemény emeltetik határozattá, melyhez az elnök járult. A szavazás a többség kívánsága szerint nyílt, vagy titkos; személyi ügyben a szavazás mindig titkos.

23.) Az igazgató választmány havonként legalább egyszer ülést tartani köteles. Tárgyalásairól jegyzőkönyv vezetendő rendszerent a titkár által, mely az összes jelen voltak által aláírandó.

Oly tanácskozási tárgyakban, melyek saját személy, vagy érdekre vonatkoznak, az érdekelt választmányi tag részt nem vehet.

24.) Három választmányi tag jogositva van az elnöknél gyűlés egybehívását szorgalmazni, esetleg a gyűlést egybe hívni.

25.) Az igazgató választmány az igazgatóval egyetemben vezeti az intézet ügyeit. Teendőit részint teljes ülésekben, részint a működő biztosok, részint kiküldött bizottságok által teljesíti.

26.) Minden fontosabb ügy teljes ülésben tárgyalandó és intézendő el, így különösen:

- a) a közgyűlés elé terjesztendő jelentés, mérleg és mindennemű indítvány;
- b) a havi forgalmi kimutatások;
- c) az üzletben irányadó elvek megállapítása;
- d) ingatlanok szerzése, elidegenítése és ingatlanokra nyújtandó jelzálog kölcsönök;
- e) megindított törvényes lépések megszüntetése és ezekben kötendő oly egységek, melyek a tőkéből való leengedéssel járnak;
- f) valamennyi tisztviselő kinevezése és elbocsátása, ezek fizetésének megállapítása és 14 napnál hosszabb idejű szabadságolása;

g) bizottságok kiküldése egyes ügyek elintézésére :

h) az ügykezelési rend megállapítása.

i) az üzlet emelése, fejlesztése; e célra borvásárlás, eladás és szállítási ügyleteknek az egylet nevében elintézése, pénz kölcsön adása, felvétele, szóval: mindennek megtétele vagy saját felelőssége alatt más által megtétele, mit az egylet érdekében hasznosnak ítél.

27.) Az igazgató választmány teljes üléséből legalább kétszer évenként bizottságot küld ki, mely az egylet összes vagyoni állását behatóan megvizsgálni s erről a legközelebbi teljes ülésben írásbeli jelentést tartozik előterjeszteni.

Igazgató.

28.) Az igazgató a választmány által megállapított elvek szerént vezeti az egylet összes ügyeit: a hozott határozatok végrehajtásával megbízottak élén áll; felügyeli és vezeti a belső szervezetet, ügymenetet; az egylet hivatalnokai és szolgálai közvetlen az igazgatótól függenek.

Az igazgató választmány határozatait az igazgató hajtja végre, ő indítványozza a tisztviselők szerződését, azok elbocsátását és jutalmazását. Sürgős esetekben fel van jogosítva a tisztviselőt állásától felfüggeszteni. Ő fogadja fel a szolgálakat s el is bocsáthatja.

29.) Az igazgató működéséért közvetlen a választmány-nak felelős, az üzletből folyó minden kiadást az igazgató utalványoz; ő őrzi a főpénztár egyik kulcsát.

Akadályoztatása esetében őt az igazgató választmány saját kebeléből kiküldött valamely tag helyettesíti. Ez esetben helyettesít ugyanazon jogok illetik és ugyanazon köteleességek terhelik, mint az igazgatót.

30.) Az igazgató választmány előleges határozata nélkül kötött ügyletek vagy a nem folyósított kiadások, jóváhagyás végett a legközelebbi választmányi ülésben előterjesztendők.

31.) Hivataloskodása idejére, a míg a választmány a felelősség alól fel nem menti, első sorban kártérítéssel tartozik; a biztosítások meghatározása s elfogadása felett az igazgató választmány határoz.

Felügyelő-bizottság.

32.) A felügyelő bizottság 5 tagból áll, mely 3 évre a közgyűlés által választható.

A felügyelő bizottság tagjai külön-külön hivataloskodásuk idejére, megválasztásuk idejétől számított 15 nap alatt kötelesek saját nevükre kiállított 5 db le nem járt szelvényű és teljesen befizetett egyleti részvényt az igazgatósági pénztárba letéteményezni, a mit csak akkor vehetnek vissza, ha a közgyűlés hivataloskodásuk alól felmentette.

33.) A felügyelő-bizottság teendői s jogai:

a) az egylet ügyeinek vezetését minden ágaiban ellenőrizni; e végből jogában áll az egyleti ügyek menetéről tudomást szerezni, az egylet könyveit, iratait, pénztárát és pinczéit bármikor megvizsgálni;

b) a felügyelő bizottság vizsgálja meg az évi számadásokat, a mérleget, a nyereség felosztást tárgyozó indítványokat, és erről a közgyűlésnek évenként jelentést tenni tartozik; e je-

lentés nélkül a közgyűlés a nyereség felosztásáról érvényesen nem határozhat;

c) a felügyelő-bizottság a fentebbieken kívül más teendővel fel nem ruházható;

d) a felügyelő bizottság saját kebeléből elnököt és elnökhelyetteset választ, ki az üléseket egybehívni tartozik; a felügyelő-bizottság 3 tagjának jelenléte szükséges érvényes határozathozatalra; az ülésekre minden tag meghívandó; a határozatok jegyzőkönyvbe foglaltnak és a vizsgálatok megtartásának idejére vonatkozókat kivéve, az igazgató választmányival közöltnak;

g) a felügyelő bizottság elnöke az igazgató-választmány gyűlései megtartásának idejétől értesítetik, oly célból, hogy két tagja a felügyelő bizottságnak az igazgató választmány gyűléseiben esetleg résztvehessen; ezek azonban szavazati joggal nem bírnak.

Mérleg.

34.) A társulat éve a naptári év.

35.) A társulat tiszta nyereségét azon összeg képezi, mely az összes kiadásoknak levonása után fennmarad.

36.) A mérleg felállításánál irányadóul szolgálnak a következő szabályok:

a) a társaság vagyona azon értékben veendő fel, mely az üzleti év utolsó napján az egyes tárgyak értékének megfelel;

b) a kétes követelések valószínű értékük szerént veendő számításba; a behajthatlanok pedig lejegyzendők;

c) a cselekvő és szenvedő állapot összehasonlításából eredő nyereség vagy veszteség a mérleg végén különösen kiteendő.

37. Az évi számadást, mérleget és nyereség felosztást tárgyozó indítványokat az igazgató választmány legalább 30 nappal a közgyűlés előtt közli a felügyelő bizottsággal, mely azt netáni megjegyzéseivel kísérve és aláírva, 15 nap alatt visszajuttatni tartozik.

Nyereség felosztás.

38. A tiszta nyereségből fordítatik:

a) az igazgatóválasztmány rendelkezésére bocsáttatik az igazgató és tisztviselőknek munkásságuk és érdemük szerinti jutalmazására 4%.

b) az igazgató választmány jutalékát képezi 14%;

c) a felügyelő bizottság jutaléka 2%;

d) a fennmaradó összeg a részvények tulajdonosainak részvényeik arányában osztalékképp kifizetetik.

A részvényesek borkezeltetési joga.

39. a) A 3-ik pontban láthatólag: az egylet egyik célja a szőlészeti érdekek emelése is lévén, minden 5 részvény birtokosa helyt Kolozsvárt levő pinczéjében 100 erdélyi vedret, az egylet pinczemestere által kezeltetethet.

b) A kezelési díjt, időszakonként a választmány határozza meg.

c) Minden részvényes csak annyi 100 veder bort kezeltetethet, a hányszor 5 részvénye van.

d) Minden részvényes ily módon kezeltetett borából ki-

állításokra küldhet, az egylet által használt czimlap alatt, melyre saját nevét ráírni köteles.

A társulat feloszlása.

40.) A társaság tartama 50 év. A társulat feloszlik:

a) azon idő elteltével, melyre a társulat keletkezett, kivéve, ha a társulat ezen idő eltelté előtt további fenállását elhatározza;

b) közgyűlési határozat folytán; és

c) csődnyitás következtében.

Feloszlás esetében a kereskedelmi törvény V-ik fejezetében foglalt határozatok szolgálnak irányadóul.

Könyvismertetés.

A szőlők veszedelme. A phylloxera természetéről és irtása. Hazai szőlőbirtokosainknak figyelmeztetésül írta Máday Izidor. Budapest, 1876. Kiadja Stolp Károly. Ára 60 kr.

Tartalom: Források. — Előszó. — A phylloxera (Általános.) — A phylloxera története. (Felfedezése Amerikában, Franciaországban, Ausztriában, hazánkban.) — A phylloxera leírása. (A ph. különböző alakjai. Életmódja.) — A phylloxera pusztítása. A ph. által okozott szőlőbetegség. — A ph. betegség külső jelei. — A ph. által okozott szőlőbetegség káros hatása. — A ph. fellelésének módjai. — Szerek és eszközök a phylloxera legyőzésére. — Az irtás körül követendő eljárás. — Végző és teendőink. — Függelék: Kormányintézkedések a ph. veszély tárgyában I—XIV. — A klosterneuburgi borászati intézet telepéről hozott szőlőveszély. — A pancsovai határban mutatkozott ph. rovar ellen tett intézkedések. —

A t. szerző, ki mint a „Földmívelési érdekeink“ „Falusi gazda“ sat. avatott szerkesztője a gazdasági szakirodalom terén nem csekély érdemeket szerzett, a jelen füzetkésben azon célzt tüzte maga elé, hogy a gazdákat szőlőültetvényeiket végpusztulással fenyegető phylloxera rovar veszélyes voltára figyelmeztesse, a rovar természetével megismertesse, valamint az övrendszabályokat és ellenszereket közölje. Forrásul a legjobb külföldi szakmunkák szolgáltak és az érdekes szöveg 10 ábrával és a phylloxeranak Franciaországban történt rohamos elterjedését vázoló térképpel van bővítve. A munkának főérdeme, hogy kerülve a hypothezisek legióját, népszerűen és röviden csakis a tények által felderített és kétségtelenné vált megállapodásokat közli, csakis így volt lehetséges a bő anyagot, 84 lapon letárgyalni — oly terjedelemben, melylyel a rendesen könyviszonyban szenvedő magyar gazda is ki fog békülni. A bevezetésben, erdélyi gazd. egyletünk is fel van említve, mint a ki különösen figyelmeztette a közönséget a phylloxera veszélyre; de a valódi tényállás az, hogy az egylet lapja és felterjesztése után első szöveget fel Magyarországon az ausztriai részről (Klosterneuburgból) fenyegető veszély ügyében, még mielőtt a miniszterium e tárgyban intézkedett volna és mindaddig küzdött, míg a gyökeres vesszőkön kívül a simáknak behozatala is eltiltott! E tényállást ez alkalommal is konstatálni kívánjuk, többire nézve pedig a t. szerző munkáját legmelegebben ajánljuk.

F. M.

E G Y V E L E G.

* Tagosítási ügy. Hogy mennyire kívánatos miszerint a tagosítás életbevágó fontos kérdése valahára czélszerű törvény által oldassék meg, egyebek mellett abból is kitűnik, hogy a 45 □ mértföldnyi terjedelemben és közel 90,000 lakóssal bíró Udvarhelyszéken még csak most hajthatott végre az első tagosítás!!! A „Baloldal“ szerint Tibód az illető község, a kezdeményezés dicsősége pedig Török Pál uré.

* Személyi hírek. Az országos magyar gazdasági egylet istváneltki földmives iskolájának derék és buzgó igazgatója, a náunk is legjobb emlékü Kodolányi Antal makacs torokbaja miatt állásáról lemondott s így másodizben kénytelen megválni a gazdasági tanügyi pályától, melyen annyi szeretettel csüngött, melynek kiváló díszje volt! Reméljük azonban, hogy a t. férfit csak részben vesztettük el, mert avatott tolla nemcsak pihenni nem fog, hanem a munkával halmozott állástól menten, jeles cikkei és műveivel a hazai gazdaközönséget annál többször fogja megörvendeztetni. Kodolányi helyébe Korizmics László ajánlatára Molnár Lajos választotta meg, ki korábban a debreczeni, azután rövid időre a kolozs-monostori gazd. tanintézetnek volt igazgatója. Öszintén örvendünk a sikerült választásnak, nemcsak azért, mert egy elméletileg és gyakorlatilag egyaránt jelesen képzett és fáradhatatlan szorgalmu egyént biztosít a serdülő intézetnek; hanem főleg azért, mert egysok méltatlanságot szenvedett férfinak nyujt fényes, ugyszólván országos elégtételt! A budai vinczellérképezde érdemdús igazgatója, Dr. Entz Frensz gyengülő szemei miatt állásáról lemondott, az ősz tudóst, ki két nemzedék számára dolgozott és fáradott, mint az okszerű szőlőmívelés és borászat uttörője, az egész haza hála és elismerése kíséri a megérdemelt nyugalomba.

* Tenyészállat és gépkiallítás fog tartatni folyó évi július hó 16-án és 17-én Gentben, (Belgium) a részletes program iránt érdeklődők azt szerkesztőségünkben megtekinthetik.

* Az erdészeti törvényjavaslatra vonatkozólag a politikai lapokban a következőket olvassuk: Az erdészeti törvényjavaslat tárgyában az egyes miniszteriumok küldöttjeiből s más szakemberekből alakítandó enquete fog közelebből tartatni. A törvényjavaslat intézkedései szerint az országban — több megyére kiterjedő hatáskörrel — erdőfelügyelők lennének alkalmazandók s minden megyében erdőtanács állíttatnék fel. A már elfogadott közigazgatási javaslatok után valószínű, hogy e tanács hatásköre is a közigazgatási bizottságokra fog ruháztatni s általában az egész erdészeti törvényjavaslat a közigazgatási bizottságokról szólóval összhangba hozva fog a képviselőház elé terjesztetni. — A „Budapesti Corr.“ írja, hogy a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium kebelében erdészeti törvényjavaslaton dolgoznak, csak hogy még nincs eldöntve azon kérdés, hogy a felállítandó municipális közigazgatási bizottságokban melyik organum fogja a Magyarországon kétségkívül igen fontos okszerű erdészet ügyeit referálni és a szükséges felügyeletet gyakorolni. Oly vidékeken, hol nagy erdőcomplexumok vannak, mindenesetre kívánatos volna, egy az állam által felállítandó szakközeg, mely egyszersmind a magán személyek eddigi erdőpusztításainak elejét venné.

— Bor-pasteurizálás. Spollarich tanár Budapesten a Közelken bemutatta egy találmányát, mely által a borokat hordókban a levegő elzárása mellett lehet pasteurizálni. A földművelési miniszter, meggyőződve e találmány fontosságáról, Spollarich Józsefnek 500 forintot tett folyóvá azon feltétel mellett, hogy nevezett egy készüléket a tarzali m. k. vinczellér-képezdének kísérletek tétele czéljából átengedni tartozik. Ezen összeg lehetővé tette, hogy a feltaláló jelenleg egy nagyobb szerű bormelegítő-gépet készíthet, mely 32 lángra alkalmazva, képes 15–20 akós hordókat, a hordók helyéről elmozdítás nélkül egyszerű kezelés mellett palackkéretté tenni. (F. É.)

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy lapunk zártáig a tordai újabb heti vásárokról tudósítást nem vettünk. A dévai gabona árak pedig 100 Kilogrammonként vannak felsorolva! Valjon miért? és miképen puhatolják azt ki a heti vásáron?

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

683 szám

1875.

(1) **Jószágeladási hirdetmény.** (10—12)

Az erdélyi gazdasági egyletnek 1875. december 11-én tartott rendkívüli közgyűlése a nevezett egyletnek tulajdonát képező nagy-buni birtokot eladás által értékesíteni határozta.

Ezen birtok fekszik Küküllőmegyében, Segesvártól egy kis órányira, Héjjasfalvától egy negyed órányira — mindkettő állomása a magyar keleti vasutnak — területe 1329 hold és 1465 □ ölet tesz, ebből szántó 352 hold 463 □ öl, rét és kert 147 hold 1097 □ öl, szőlő 9 hold 605 □ öl, legelő 38 hold 1225 □ öl, erdő 768 hold 1210 □ öl, — melyből mintegy 126 hold a volt jobbágyoknak kiutalandó lesz — végre 13 hold és 65 □ öl házhelyekre és terméketlenekre esik. A birtokhoz tartozik egy őrlők által jól látogatott öt kövü malom a segesvári határszélen és a kocsmajog Nagy-Bunban, mely két regale évenként 1400 forint tiszta jövedelmet hoz.

A birtok törvényszéki becsára 118,700 forint o. é.

Venni szándékozóknak bővebb felvilágosítással az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala szolgál.

Kolozsvártt, 1875. december 20-án.

Az erdélyi gazdasági egylet nevében:

Gróf MIKÓ IMRE, s. k.
egyleti elnök.

GAMAUF VILMOS, s. k.
egyleti titkár.

Hirdetések.

Meghívás.

Az erdélyi pincozegegylet Kolozsvártt, mint kereskedelmi részvény-lársaság ötödik, rendes közgyűlése, folyó év martius 28-án d. u. 3 órakor a „Kisegítő pénztár“ helyiségében tartatik meg, melyre a t. cz. részvényesek ezennel, tisztelettel meghívotnak. (14.) (1—1)

A közgyűlés tárgyai: 1. Az igazgatóság üzleti jelentése 2. Az 1875-ik évre terjedő zárszámla jóváhagyása s a számvizsgáló bizottság e fölötti jelentésének előterjesztése s az osztalék meghatározása. 3. az újabb alapszabályok megállítása. 4. Az alapszabályok által elrendelt választások. 5. A részvényesek netaláni indítványai.

Kolozsvártt, mártius 14. 1876.

A választmány nevében: Báró Bornemisza János, elnök.

(*) Azon t. cz. részvényes urak, kik e közgyűlésben részt venni kívánnak, az alapszabályokra hivatkozással, felkéretnek figyelembe venni: miszerint teljesen betizetett részvényeiket, az egyleti irodába, (bel-tordautca 5-ik szam) a gyűlést megelőzőleg 3 nappal letéteményezni méltóztatssanak. Ot-öt részvény egy szavazatot ad, azonban 10 szavazatnál többet senki sem gyakorolhat.

Luczerna,
Lóhere,
Bükköny,
Takarmányrépa
Pignoletto, szirmiai, és
doutonkorn törökbuzák,
külömbféle takarmány füvek
és „Early Rose“ burgonya kapható
jutányos áron

TAUFFER FERENCZ

magkereskedésében

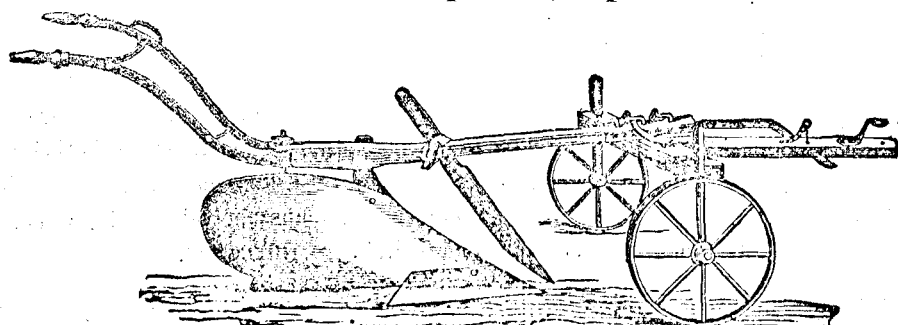
Kolozsvártt.

(3)

(12—52)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben
részesült kitiűő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-
törőit, rostáit stb. julányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen
küldve, megrendeléseket pontosan tel-
jesít

Gubicz László

(7)

(6—26)

A „VICTORIA“ biztosító-társaság Kolozsvártt,
az új kereskedelmi törvény életbe lépte ötletéből folyó év április 5-én, Kolozsvártt, a városház nagytermében

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉST

tart, melyre a t. cz. részvényesek az alapszabályok 25, 26, 31, 32 §§-ai értelmében tisztelettel meghívotnak.

E rendkívüli közgyűlés tárgya: **A kereskedelmi törvényhez alkalmazott új alapszabályok tárgyalása és a részvénytőke rendezése.**

Kelt Kolozsvártt, 1876. márczius 12-én, az igazgató-választmány megbízásából

A „VICTORIA“ biztosító-társaság igazgatósága

Alelnök **S I M O N.** Igazgató **W A G N E R.** Vezérigazgató **S Z Á S Z.**

(6—26) **Az alapszabályok 31. és 32. §§-ai így szöllanak:**

31. §. Jogérvényes közgyűlési határozat hozatalra legalább 40 oly részvényes jelenléte szükséges, kik együtt véve legalább is 500 új részvényt és 100 szavazatot képviselnek. Mégis a 28. §. VI. VIII. IX. (alapszabály változtatás) X. és XI. pontjai alatt foglaltakat érdeklő határozatok csak oly közgyűlésen hozhatotnak, a melyen a kibocsátott részvényeknek legalább $\frac{2}{3}$ -da képviselve van, s ugyancsak az efféle határozatok végrehajtásához mindig még a kormány előleges jóváhagyása is igényeltetik.

32. §. Ha a szabályszerűen kihirdetett közgyűlésre a részvényesek határozatképes számmal meg nem jelenének, akkor a közgyűlésre új hirdetéssel legalább 15 napra tüzetik határidő, s ezen második közgyűlésre határozatképes lesz, tekintet nélkül az ott megjelenők számára. Az elhalasztás után így ismételt közgyűlés azonban csak az elsőre is kitűzve volt tárgyak felett határozhat.

(Utánnomás nem honcráztatik.)

P i a c z i á r a k.

A h é t i v á s á r		Egy hectoliter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
h e l y e	n a p j a	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha h u s
á r a k r a j e z á r o k b a n											
Beszterce	mart. 14.	650	380	421	—	300	—	330	175	400	26
Brassó	mart. 17.	620	490	340	390	283	280	—	—	—	32
Csik-Szereda	mart. 15.	650	550	450	375	275	400	360	175	137	30
Déas	mart. 21.	700	625	450	625	210	225	500	140	450	24
Déva	mart. 18.	680	540	510	460	720	320	260	190	260	32
Erzsébetváros	mart. 18.	550	400	340	—	300	250	280	150	300	32
Gy.-Sz.-Miklós	mart. 18.	626	557	327	300	245	330	250	75	—	30
Fogaras	mart. 18.	570	420	295	—	235	230	290	140	500	32
K-Fehérvár	mart. 18.	700	550	456	—	334	268	400	180	300	32
Kolozsvár	mart. 23.	650	420	380	—	290	240	260	140	360	38
M-Vásárhely	mart. 16.	513	338	342	280	265	208	330	50	350	32
Naszód	mart. 16.	670	500	375	375	200	250	300	240	125	24
Nagy-Enyed	mart. 16.	550	450	350	—	400	240	365	80	444	32
N.-Bzeben	mart. 21.	590	440	360	440	280	270	240	—	350	30
S-Sz.-György	mart. 16.	600	560	350	400	280	340	520	100	250	30
Szamosujvár	mart. 20.	630	420	400	—	260	210	300	75	450	30
Sz.-Régen	mart. 16.	630	440	330	290	216	230	220	110	320	28
Sz-Üvárhely	mart. 14.	580	420	340	—	260	280	250	100	350	32
Torda	feb. 12.	600	440	350	250	270	210	350	—	1100	32
V.-Hunyad	mart. 18.	524	400	356	—	230	246	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	széri hirdeteskör											
	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
$\frac{15}{16}$ lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
$\frac{8}{16}$ „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
$\frac{4}{16}$ „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
$\frac{2}{16}$ „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
$\frac{1}{16}$ „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 80 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

T A R T A L O M :

Meghívás. — Egy szó az iskolai kertről. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Társalgó. — Könyvismertetés. — Az erdélyi pince-egylet alapszabályai. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.